

ВНЗ звільнені від ПДВ за своєю статутною освітньою діяльністю, але повинні сплачувати податки на прибуток (стосується контрактної форми навчання та платних освітніх послуг).

Отже, природно вбачати в широкому спектрі статутної освітньо-наукової діяльності ВНЗ (незалежно від їхньої форми власності) ознаки економічно-господарської сутності, а саме підприємництва з використанням апарату менеджменту, маркетингу, інноваційної та інвестиційної діяльності.

УДК 336.7

В.Л. РЕВЕНКО, Р.Ю. ОВЧАРИК
Міжнародний університет фінансів

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ Й АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗУ ЇХ ПОТОКІВ У КОЛЕКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В умовах нестабільності економіки України важливим є питання управління грошовими коштами та їх потоками між суб'єктами господарювання. В процесі своєї діяльності підприємства здійснюють безліч господарських операцій. За багатьма з них передбачаються: виплата або одержання певної суми грошових коштів у готівковій чи безготівковій формі в якості компенсації, виплати персоналу за трудовими угодами, оплата поставки товарів (робіт, послуг), сплата податків та інших обов'язкові платежі, надходження виручки на підприємство від здійснення його діяльності тощо. Це зумовлює необхідність отримання інформації про наявність та рух грошових коштів, а також забезпечення контролю їх збереження та цільового використання. Вирішення цих проблем можливе завдяки організації належним чином бухгалтерського обліку грошових коштів, а також операцій, пов'язаних з їх надходженням та витрачанням, зокрема розрахунків з контрагентами, персоналом, бюджетом. Фінансово-господарські відносини, що виникають у підприємства з його контрагентами в процесі реалізації ним продукції чи наданням послуг, здебільшого реалізуються через грошові потоки. Система управління грошовими потоками підприємства характеризується в першу чергу станом його фінансового менеджменту. Це пов'язано з тим, що управління грошовими потоками є складовою системи фінансово-господарського управління підприємством. Таким чином, ефективно організована система управління грошовими коштами та їх потоками на основі бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту є невід'ємною в діяльності підприємства щодо отримання стійких позитивних фінансово-економічних результатів.

Вищезазначене підкреслює актуальність дослідження, а також характеризує високе практичне значення цієї системи як для конкретного

© *В.Л. Ревенко, Р.Ю. Овчарик, 2008*

підприємства, так і подальшого загального вдосконалення організації облікової методології та техніки операцій з грошовими коштами.

Питання обліку й аудиту грошових коштів, аналіз грошових потоків досліджують багато науковців, зокрема А. Адамс, В. Андрєєв, Е. Аренс, Н. Баришников, Ф. Бутинець, І. Бланк, Д. Блейк, Є. Брікхем, Ф. Вуд, А. Герасимович, С. Голов, В. Горелкін, Ю. Данилевський, М. Дем'яненко, Ф. Дефліз, Г. Дженнік, Н. Дорош, В. Завгородній, С. Зубілевич, О. Кислиця, А. Кузьминський, Л. Кулаковська, В. Крисюк, Дж. Лоббек, О. Лишиленко, В. О'Рейли, О. Петрик, Дж. Робертсон, В. Рудницький, П. Саблук, В. Сопка, В. Суйц, А. Терехов, В. Швець, Г. Шортан тощо.

Потрібно відзначити, що на сучасному етапі розвитку ринкової економіки проводиться багато реформ стосовно бухгалтерського обліку та системи оподаткування в Україні. Зміни в організації бухгалтерського обліку грошових коштів, методиці їх відображення в обліку, зміни обсягу та змісту фінансової звітності потребують вивчення не тільки нормативних законодавчих актів, але і спеціальної літератури. Одним із показників досліджуваного питання серед практиків та науковців є кількість, якість і різноманітність спеціальної літератури. У зв'язку з тим, що грошові кошти й операції з ними є інструментом здійснення господарської діяльності підприємств, дають змогу будувати та підтримувати виробничі відносини з контрагентами й одночасно проводити грошові розрахунки, вони є одним із важливих чинників формування фінансового результату підприємства. Наслідки дослідження свідчать, що у роботах провідних учених-економістів увага зосереджується на автоматизації обліку підприємства, а питання організації аналізу й аудиту грошових коштів на основі комп'ютерних систем вирішені не повністю.

Таким чином, удосконалення організації обліку й аудиту грошових коштів та аналізу грошових потоків на основі вихідних даних бухгалтерського обліку й фінансової звітності підприємств колективної форми власності Київської області повинно відбуватись перш за все за рахунок упровадження автоматизованих систем обліку.

На нашу думку, з метою поліпшення організації економічного аналізу та отримання більш точних результатів доцільно ввести до відділів бухгалтерії посаду бухгалтера, функціональні обов'язки якого включали б проведення економічного аналізу господарської діяльності базового підприємства. Раціональне, ретельно зважене використання грошових коштів та ефективне розміщення їх надлишків дасть змогу керівництву підвищити платоспроможність підприємств.

Важливою умовою досягнення більш ефективного використання грошових коштів є ретельна організація внутрішнього та своєчасне проведення зовнішнього аудиту, що сприятиме раціональному їх витрачання у фінансово-господарській діяльності базових підприємств для постійної підтримки їх платоспроможності на високому рівні.

Окрім того, методи і прийоми аудиторського вивчення операцій, пов'язаних з використанням касових, банківських операцій та з іншими грошовими коштами, можна застосувати і для внутрішнього аналізу та аудиту.

Здійснення внутрішнього контролю дозволяє керівництву суб'єктів господарювання оперативно ухвалювати управлінські рішення з урахуванням впливу на стан грошових розрахунків зовнішніх та внутрішніх чинників.

У результаті проведених теоретичних і практичних досліджень щодо вдосконалення організації та методики обліку й аудиту грошових коштів та аналізу їх потоків у Київській області можна зробити висновки про те, що їх, на нашу думку, доцільно умовно розглядати на макро- та мікрорівні.

До основних пропозицій, які стосуються макрорівня, потрібно віднести врегулювання законодавства щодо зниження рівня податкового тиску. Зазначене дасть можливість більшості підприємств вийти з тіньової економіки і реально оцінити стан економіки з метою подальшого прийняття стратегічних рішень на рівні держави.

На мікрорівні необхідним є:

- зміна підходів до організації бухгалтерського обліку на базових підприємствах, про що свідчить узагальнення теоретико-методологічних основ вивчення обліку грошових коштів в умовах ринкових перетворень. Найдоцільніше було б реорганізувати бухгалтерську роботу на засадах інтегрування фінансового, податкового та управлінського обліку в межах єдиної системи і запровадити комп'ютерну форму обліку, головним завданням якого є систематизація елементів всіх видів господарського обліку, а також економічного аналізу, який забезпечить можливість активного спостереження за розмірами, напрямками, доцільністю та ефективністю витрачання грошових коштів;

- реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку згідно з міжнародною обліково-економічною теорією і практикою та прийняття національних стандартів бухгалтерського обліку, що підтверджує правомірність і доцільність поділу економічної інформації на фінансову й управлінську в межах єдиної бухгалтерії, паралельне функціонування якої на базових підприємствах надасть можливість вирішити внутрішні управлінські проблеми та задовольнити інформаційні потреби зовнішніх користувачів;

- створення фінансово-аналітичної служби, яка буде оперативно проводити оцінку фінансового стану на основі бухгалтерської звітності;

- моделювання ринкового конкурентного середовища і перспективний аналіз зміни об'єктів виробництва, що передбачає пошук стратегічних зон господарювання, привабливих з погляду найкращих умов для розвитку потенціалу базових підприємств, що сприятиме підвищенню їх іміджу в діловому світі;

- постійний внутрішньогосподарський аудит формування та використання грошових коштів, щоб підтвердити правильність їх віднесення на валові доходи та валові витрати, оскільки об'єктом оподаткування є прибуток, а неправильне відображення руху грошових потоків у податковому обліку досліджуваних суб'єктів господарської діяльності може призвести до сплати фінансових санкцій.